

De nieuwe pensioenwet is een schiettent

Posted on 19 november 2022 by Eduard Bomhoff

Pieter Omtzigt, Bart van Kent (SP) en Leon de Jong (PVV) hebben al eerder in de Kamer gaten onder de waterlijn van de nieuwe pensioenwet geschoten (zie [mijn column van vorige week](#)). Vandaag rapporteer ik over een van de nieuwe, grote gaten van vorige week, deze keer opnieuw door Van Kent die uitlegde dat de nieuwe wet slecht werkt omdat pensioenen hoger worden als de economie goed draait, maar worden gekort in een recessie: 'Als we juist crisissen gaan verdiepen door op dat moment die onzekere pensioenen zo te laten meebewegen met de markt.....een probleem'.

Minister Schouten noemde dit in haar reactie een 'anticyclische situatie'. De correcte term is 'procyclisch' en betekent bij voorbeeld dat in een economische recessie veel mensen hun baan verliezen, en dat de overheid de recessie dan erger maakt door op het verkeerde moment ook nog te gaan bezuinigen. Maar *never mind* de verbale verwarring, de meesten van ons verwisselen ook wel eens de betekenis van 'positief' en 'negatief' bij een covid-test. Kern is dat de minister inderdaad direct toegaf dat die situatie niet goed is.

Aangeschoten wild

Maar het probleem benoemen is nog niet het oplossen. De nieuwe wet geeft die oplossing niet en maakt, zoals Van Kent noteert, de situatie zelfs slechter.

Het schutterswerk van De Jong, Omtzigt en Van Kent is politiek nuttig en nodig, want maakt de media onzeker: misschien heeft de FNV zich gewoon vergist en is de wet een monsterverbond van DNB en de werkgevers tegen het belang van de 'mensen in het land'.

Met 'Defined Contributions' verliest de werknemer zeker

De wet is nu duidelijk aangeschoten wild, en alle eer aan de schutters, maar het gaat erom of we het wild willen serveren en er de volgende honderd jaar van eten. Het blijft daarom cruciaal dat Kamerleden en de media zicht houden op het kernprobleem met de wet. Dat is de devaluatie van 'Defined Benefits' (een pensioenbelofte) naar 'Defined Contributions' (een vaste premie, maar pensioen voor eigen risico).

Dat is altijd en overal een ernstige verslechtering voor de werknemers. Ook zonder de details te kennen, weten deelnemers zeker dat ze dan verliezen. Hun pensioen wordt én meer onzeker én lager. Vandaar dat in veel rijke landen werknemers met sterke vakbonden of een geloofwaardige stakingsdreiging (overheid, onderwijs, politie, brandweer, nutsbedrijven) hun DB-pensioen met een beloofde pensioenuitkering koesteren.

Een bedorven worst

Werkgevers en De Nederlandsche Bank (DNB) verkiezen DC met vaste premies maar zonder belofte omdat het goedkoper is voor de werkgevers en DNB voor altijd vrijwaart van het risico dat een pensioenfonds omvalt (dat kan immers niet meer met DC waarbij niets wordt beloofd en dus ook geen belofte kan worden verbroken). Hier ligt de verklaring voor de immorele strategie van DNB.

Hoe dwing je pensioenfondsen in een inferieur product? Eerst door de grote pensioenfondsen vanaf 2008 te verbieden om de pensioenen aan te passen aan de

inflatie. Sinds de nieuwe wet ter tafel ligt, door te beloven dat indexatie makkelijker wordt met de nieuwe wet.

Zo houdt DNB de werknemers bij de overheid en de zorg (de twee grootste pensioenfondsen) een bedorven worst voor, waar de KBO en andere ouderenbonden gelukkig niet meer in happen; maar de redacties van de 'kwaliteitskranten' geloven in DNB en trakteren hun lezers op diepzinnige overwegingen dat er al zo lang over de wet wordt gesproken en dat het tijd is om daar mee te stoppen.

'Geen toezichthouder meer'

Pieter Omtzigt zei vorige week over DNB in de Kamer: 'Een financieel toezichthouder die rekent met 1.600% geleend geld voor een generatie is de term 'financieel toezichthouder' niet waard. Ik roep vanaf hier De Nederlandsche Bank op om toe te geven dat ze dit nooit hadden mogen berekenen en nooit hadden mogen aannemen, omdat ze het in de praktijk bij een pensioenfonds nooit zullen mogen toestaan, nooit. Dan hebben we geen toezichthouder meer.'

Minister Schouten bleef loyaal: 'Ik vind het hierbij belangrijk niet het beeld te laten bestaan dat DNB maar wat doet. DNB is echt een instituut dat we met elkaar in stand zouden moeten houden en zouden moeten eren.'

Pieter Hasekamp en Bas Werker

Bij de zo duidelijk dominante rol van DNB wilde Senna Maatoug (GL) weten waarom het Centraal Planbureau (CPB) zich zo stil houdt. Minister Schouten antwoordde correct dat het CPB dat zelf had besloten. Intussen is door een WOB-procedure mijn correspondentie met directeur Pieter Hasekamp vrijgegeven en dus mag ik meer vertellen.

Hasekamp schreef op 20 september 2021 in reactie op mijn brief aan hem: 'Beste Eduard.....Ik denk dat je waarschijnlijk een inhoudelijk valide punt hebt waar het gaat om de scenario's [van De Nederlandsche Bank die een oud model van het CPB gebruiken]... de medewerkers waar je aan refereert zijn geen van allen nog werkzaam bij het CPB... Kort na mijn aantreden als directeur heb ik bovendien besloten om het separate programma pensioenen stop te zetten.'

In diezelfde herfst van vorig jaar schreef ik ook naar prof Bas Werker in Tilburg die voor DNB de rekenmodellen klaarmaakt. Maar terwijl de CPB-directeur zich integer opstelt, ben ik voor Werker de Cassandra van de Nederlandse economie: ik voorspel problemen met zijn Commissie Parameters en bied aan om daarover te corresponderen.

Hij weet dat ik de eerste financiële econoom ben (cum laude-proefschrift, artikelen in Amerikaanse toptijdschriften) die rekende met de 'Kalman Filters' die nodig zijn om samenhangende onzekerheden over conjunctuur, rente en beurs statistisch goed in kaart te brengen. Werker is een rentespecialist, maar weet weinig van Kalman Filters, gebruikt ze wel voor de pensioenen, maar met verkeerde simplificaties, en maakt fatale fouten in de modellering van beurs en conjunctuur.

De (inmiddels gepensioneerde) CPB-auteur van Werker's rekenmodel uit 2014 heeft dat al vorig jaar toegegeven; de CPB-direkteur kapt er mee, maar Werker weet van geen ophouden en rekent door met steeds extreme uitkomsten, vooral voor aandelen.

Te beperkte expertise

Wie nog niet gelooft dat Werker verstand heeft van de rente maar niet van de beurs kan checken bij [Publish or Perish](#), de website die verwijzingen en citaten telt. Werker's werk over de rente krijgt respect en wordt internationaal geciteerd; zijn rekenmodel voor rente en beurs voor de Commissie Parameters wordt alleen gebruikt door zijn Nederlandse collega's in de vooral door DNB betaalde club 'Netspar'. Het krijgt geen erkenning in het buitenland.

Voorzitter van die Commissie Parameters was eerst een betaalde bijbaan voor oud-minister Jeroen Dijsselbloem die Werker zijn gang liet gaan. De nieuwe voorzitter is een oud-medewerker van DNB, en bij de wetenschappelijke leden domineren nu twee specialisten in wiskunde voor verzekeraars die annuïteiten aanbieden. Een veel te beperkte expertise voor pensioenfondsen met hun lange horizon en breed gespreide beleggingen. De Commissie Parameters staat duidelijk voorgesorteerd zoals DNB en de werkgevers dat willen: pensioenfondsen klaarmaken voor mogelijke verkoop aan verzekeraars.

Als dus deze Commissie Parameters nog met nieuwe scenario's komt voordat het kabinet valt, is dit mijn advies aan Omtzigt, De Jong, Van Kent en Maatoug, en natuurlijk ook aan de overige 146 Kamerleden: Eis dat het CPB een onafhankelijke

kwaliteitscontrole organiseert door economen die wel verstand hebben van Kalman Filters en van de samenhang tussen conjunctuur en beurs, en laat de verdere behandeling van de wet wachten totdat zo'n rapport op tafel ligt.

Wynia's Week is er 104 keer per jaar. De donateurs maken deze onafhankelijke berichtgeving mogelijk. [***Doet u mee?***](#) Hartelijk dank!